

חשיבות ההכנה לקראת יום שבת קודש

"והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאנו"

שמות טז, ה

פתח דבר:

המצוה של "והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאנו" (שמות טז, ה) - ההכנה והטירחת לקראת בואה של שבת המלכה, היא גדולה וחשובה עד למאוד. ועלינו להתבונן בפרטיה ודקדוקיה ובהבנת הדברים לעומק, ונביא על כך מפי רבותינו ז"ל וכן עובדות מאלפות מגדולי הדורות בנושא זה.

כמדומני שרוב בני האדם אינם שמים את לבם כראוי למצוה מיוחדת זו. על כן ראינו לנכון להרחיב ולבאר כפי שידינו מגעת, על מנת שנוכל להתחזק בזה ביתר שאת.

"מתנה טובה יש לי בבית גנזי, ושבת שמה"

הגמרא במסכת שבת (דף י:.) אומרת: "אמר רבא בר מחסיה אמר רב חמא בר גוריא אמר רב: הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו. אמר לו הקב"ה למשה: מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, לך והודיעם".

פורים דיליה

ויש לעמוד על דברי הגמרא הללו, מה מייחד את מצות השבת יותר משאר המצוות, שעליה אומר הקב"ה "מתנה טובה יש לי בבית גנזי", וכי שאר המצוות אינם מתנה טובה?

ועוד: מה הטעם ש"צריך להודיעו", אם הנותן רוצה לתת את המתנה, קודם כל שיתן, ואחר כך ניתן לעמוד על טיבה של המתנה. ואם כן מדוע הוצרך משה רבינו ע"ה להודיע לבני ישראל על מצות השבת.

כאשר המתנה טובה - על הנותן להודיע!

אפשר לבאר את הדברים בהקדם מעשה שהיה:

הגאון רבי שמעלקא מניקלשבורג זצ"ל אחיו של הגאון בעל הפלאה זצ"ל, היה בעל צדקה גדול אשר תמיד נתן וחילק ביד רחבה ובנפש חפצה לכל מי שביקש ממנו את עזרתו.

ויהי היום, הגיע עני ודפק בפתח, הגאון רבי שמעלקא זצ"ל רצה בכל מאודו לעזור לו ולתת לו דבר מה, אך לא מצא בביתו מאומה. הוא חיפש וחיפש עד שלבסוף מצא את הטבעת של אשתו, והיות והכיר את לבה הרחום של אשתו והניח שמן הסתם תסכים למעשהו - העניק את הטבעת לעני.

כאשר הגיעה אשתו לבית והבחינה שהטבעת איננה, לאחר שחיפשה אנה ואנה שאלה את בעלה - היכן הטבעת? בעלה השיב לה שהטבעת ניתנה במתנה לעני...

כשמוע זאת אשתו צעקה צעקה גדולה באומרה: מה עשית? הלוא הטבעת אינה פשוטה אלא היא יוקרתית עד למאוד...

כששמע זאת הגאון רבי שמעלקא זצ"ל, יצא מיד לרחובה של עיר על מנת למצוא את אותו הלך עני שקיבל את הטבעת. לאחר שהשיג את העני אמר לו: "תדע לך שהטבעת יקרה מאוד, ואם כן, תשגיח לא למכור אותה בזול כי היא שוה הון רב"...

חשיבות ההכנה לקראת יום שבת קודש

על פי מעשה זה שאירע לו, נתבארו לו להגאון רבי שמעלקא זצ"ל דברי הגמרא שהזכרנו: הקב"ה יודע ומכיר את חשיבותה וקדושתה העצומה של השבת, ולכן חשוב לו שבני ישראל מקבלי השבת ידעו לנצל את עוצם קדושתה. כי מרצונו של כל נותן מתנה לתת אותה בשלימות - כך שהמקבל יכיר את כל מעלותיה של המתנה ויוכל לנצלן.

ולכן הדגש הוא שהקב"ה אמר למשה רבינו ע"ה: "מתנה טובה יש לי לך והודיעם"...

על כל פנים למדנו לדרכנו כי עלינו להכיר את גודל המתנה והכוחות הנפלאים הטמונים ביום קדוש זה - יום השבת.

רק באמצעות ההכנה אנו זוכים ל"מתנה טובה"!

הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל (נפש שמשון שבת קודש עמוד יב) כתב בזה נקודה נפלאה:

בשאר המועדים אנו בעצמנו מייצרים כביכול את קדושת היום, ואת זאת אנו פועלים באמצעות אותם כלים נפלאים שניתנו בידינו - הלא הן המצוות המיוחדות לכל מועד ומועד. לעומת זאת השבת היא "מתנה", והקב"ה נותן אותה אך ורק למי ששואף ורוצה בכל נפשו לקבלה. ועל ידי ההכנות השונות שטורח האדם ועושה לכבוד שבת, הוא מראה בכך שמצפה לשבת וחפץ בה, וכך זוכה הוא לאותה מתנה טובה הנקראת שבת!

הזיווג של כנסת ישראל עם יום השבת

איתא במדרש רבה (בראשית פ"א, ח): "תני רבי שמעון בן יוחאי: אמרה שבת לפני הקב"ה: רבוננו של עולם לכולן יש בן זוג ולי אין בן זוג (יום א' עם יום ב', ג' עם ד' וכו'). אמר לה הקב"ה: כנסת ישראל היא בן זוגך, וכיון שעמדו ישראל לפני הר סיני, אמר להם הקב"ה: זכרו הדבר שאמרתי לשבת - כנסת ישראל היא בן זוגך, היינו דיבור (שמות כ, ח): "זכור את יום השבת לקדשו".

פורים דיליה

ויש להעיר בדברי המדרש בתרתי: חדא, מה שייך כאן "בן זוג", הלוא בני זוג דומים הם זה לזה, ובמה ניתן להשוות בין יום מימות השבוע לכנסת ישראל המורכבת מבני אנוש. ועוד, מה הוכיח המדרש מהפסוק "זכור את יום השבת לקדשו".

וראיתי שביאר בזה הגאון רבי אברהם ארלנגר שליט"א בספרו ברכת אברהם (עמוד ג): כשם שהכלה יש בה כוחות להוליד מעצם טבעה, אבל כל זמן שאין בן זוג שיזדווג לה הכוחות הללו לא יצאו אל הפועל והכל נשאר גנוז בה בכת, ורק על ידי ההזדווגות יחד מסוגלים הם להוליד, כן היא השבת, טמונים בה כוחות עילאיים והשפעות נפלאות, אבל רק בכת, ובכדי שהם יצאו אל הפועל - על בני ישראל להתחבר לשבת וכך יוכלו להוציא את הכוחות הטמונים בה.

והאופן אשר באמצעותו ניתן להוריד כוחות אלו מן הכח אל הפועל, הוא על ידי שנזכור את השבת לקדשה, כי מהות המצוה של זכירת השבת היא ידיעת יסודות האמונה של מעשה בראשית.

וזאת על דרך דברי הרמב"ן זצ"ל (שמות כ, ח) על הפסוק: "זכור את יום השבת לקדשו", - "אחר שצוה שנאמין בשם המיוחד יתברך שהוא הנמצא הוא הבורא הוא המבין והיכול, ושנייחד האמונה בכל אלה והכבוד לו לבדו, וציוה שנכבד זכר שמו, ציוה שנעשה בזה סימן וזכרון תמיד להודיע שהוא ברא הכל והיא מצות השבת שהיא זכר למעשה בראשית".

זו כוונת המדרש: "היינו דיבור - זכור את יום השבת לקדשו".

"לעשות את השבת" - כיצד עושים את השבת?...

וכעין זה איתא מהאריז"ל (עיין ליקוטי תורה להגר"ח ויטאל זצ"ל) וכן באור החיים הקדוש זצ"ל לפרש את הפסוק (שמות לא, טז): "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת" ולכאורה יש לדקדק מה הביאור ב"לעשות את השבת", מהי עשיית השבת אותה עושים בשבת?

חשיבות ההכנה לקראת יום שבת קודש

וביארנו: כאשר כלל ישראל שומרים את השבת, אז השבת היא בן הזוג של כלל ישראל והוי כמו שהזדווגו יחד, ומזיווג זה "נולדים" ימי השבוע. כלומר, לפי דרגת שמירת וזכירת השבת אצל בני ישראל כך יושפעו ממרום ברכה והשפעה טובה בכל ימות השבוע שאחריה.

זהו הפירוש "לעשות את השבת" - לפעול את ההשפעות של שבת באמצעות שמירת וזכירת השבת.

ההכנות לקראת שבת - פועלות את קדושת השבת!

וכאן אנו רוצים להוסיף נקודה:

החיבור השלם בין כנסת ישראל לשבת קודש המוליד השפעות טובות לשאר ימות השבוע, נוצר לא רק באמצעות שמירת וזכירת השבת ביום זה עצמו אלא גם על ידי שמכינים אנו את עצמנו לקראת השבת, דהיינו עשיית כל ההכנות הדרושות ליום שבת קודש, בין בערב שבת ובין במשך ימי השבוע שקודם לכן, גם פעולה זו גורמת לשפע והברכה הגנוזים בשבת לצאת מן הכח אל הפועל!

כיצד נרגיש את ה"נשמה היתירה"?

וכדאי להביא בזה קצת מדבריו הנפלאים של הגאון רבי ישראל איסר מפוניבז' זצ"ל מתלמידי הגאון רבי חיים מוולאז'ין זצ"ל, בספרו מנוחה וקדושה בשער התפילה (ראשון ס' ג-ד), שם הוא מתאר את גודל מעלתה של ה"נשמה יתירה", וכך כתב:

מי שזכה ולו פעם אחת בלבד לטעום טעם אהבת בוראו בזכות הנשמה היתירה השוכנת בקרבו ביום זה, אפילו אם יבוא איש עשיר גדול ויתן לו את כל הון ביתו עבור האהבה - בוז יבוז לו. אמנם אחרי שהעוונות הרבים בהם שקועים אנו מהווים מחיצת ברזל ביננו לשכינת עוזנו - אי אפשר לנו להרגיש את טעם המתקנות של הנשמה היתירה אלא אם כן נעבוד בכדי להשיגו.

פורים דיליה

והוסיף שם הגאון זצ"ל בזה"ל: "אמנם לא בקל אדם זוכה לנשמה יתירה, כי היא מדרגה גדולה, כי בלא יגיעה גדולה אי אפשר לנקוב את מחיצת הברזל".

ואם רצונך לשאול מה היא אותה יגיעה גדולה הנצרכת על מנת לשבור את מחיצת הברזל?

הגאון רבי ישראל איסר זצ"ל מגלה את אוזנו: "ראשונה: לקבוע עת לתורה בכל יום לפחות ערך שלוש שעות בתנאים שיבארו בשער התורה...

שניה: לשמור שבת בכל דיניה המבוארים בשלחן ערוך. ובפרט להשמר מדברים בטלים ומכל שכן מדברי חול ומשא ומתן, כי עווננו גדול מנשוא...

שלישית: כמה ימים קודם השבת ימתין ויצפה וישתוקק יום ביאתה שיהנה מאורה, כדכתיב (שמות כ, ח): "זכור את יום השבת לקדשו". וכשיתחזק בזה כמה שבועות רצופים, אז בראות שבת מלכתא היא שכינת עוזנו תשוקתו אליה ואהבתה בלבנו, גם היא תאיר פניה אליו לשכון באהלנו, ולהשפיע לו מזיו כבודה. ושני המלאכים הבאים לביתו, מלאך טוב יאמר יהי רצון שיהא כן לשבת הבאה, ומלאך רע בעל כרחו יאמר אמן".

מסיים דבריו הגאון רבי ישראל איסר זצ"ל בדברי תוכחה נוקבים: "ומי שלא רצה לטרוח לפתוח מנעולי הפתח להיות פתוח לפני שבת מלכתא, לבא אצלו עם כל גנזי מטמוניה לביתו - איהו אפסיד אנפשיה, ונשאר בחושך.

משל, לאחד שהניח לבנו חדר סגור בהרבה מנעולים, ולפתחם אי אפשר אם לא על ידי יגיעה גדולה מאוד. ואמר לבנו: ראה, אני מניח לך בית מלא זהב וכסף וסגולת מלכים, אך אם אתה תתיגע בכל כוחך ותתגבר על עצלותך להתחזק ולפתחה, אז תתענג בדשן נפשך לשבוע מרוב טוב הצפון בה. והבן בשטותו ובעצלותו לא טרח לפתחה, וישב בעניות ובחושך כל ימיו, היתכן לו להאשים את אביו?

חשיבות ההכנה לקראת יום שבת קודש

כן השגת גדולתו וכבוד מלכותו עלינו על ידי השבת - קשה להשיג, כי אם על ידי יגיעה גדולה, הנזכר לעיל", עד כאן דבריו המאירים.

ולכן שומה עלינו להתעורר ולהפנים את הידיעה כי מבלי יגיעה וטורח בהכנה ליום השבת, ובלי לצפות ולהמתין ולהשתוקק לכניסת שבת מלכתא - אין אפשרות להוציא לאור עולם את קדושת השבת.

"מי שטרחה בערב שבת - יאכל בשבת!"

וכבר אמרו חז"ל במסכת ע"ז (דף ג.א): "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת". ואף שהדברים אמורים שם על אלו שטרחו בעולם הזה יאכלו את פרי מעשיהם בעולם הבא, מכל מקום יש גם לפרש דברי חז"ל כפשוטם - על מצות שבת קודש, וכפי מידת ההכנה והטרחה הפיזית והנפשית בערב שבת, באותה מידה נוכל "לאכול" ולזכות מזיו נועם קדושת והשפעת השבת.

וזהו: מי שטרח בערב שבת, דהיינו - להכין בערב שבת, אז "יאכל בשבת", יוכל ליהנות מהשפעותיה של השבת, וכן כתב בספר מאור ושמם (פרשת ויקהל).

מדוע מתגבר היצר הרע בערבי שבתות?

הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל אמר פעם, הנה מצינו בקדמונים (עייין זוהר הקדוש פרשת תרומה דף קלה): ביום השבת כל הדינים והכוחות הרעים מסתלקים להם.

והרי טבעו של עולם הוא שכל מי שעומד למות, ברגעיו האחרונים הוא מתגבר ואחר כך נשמתו פורחת ממנו, וכמו נר אשר רגע לפני שהוא נכבה השלהבת קופצת ומתחזקת ואחר כך נכבית. הדברים נכונים גם לגבי הנהגתו של היצר הרע קודם השבת, כיון שידוע הוא כי הוא עומד לסיים את תפקידו למשך עשרים וארבע השעות הבאות, ישנה התגברות מצדו בערב שבת, זוהי הסיבה שבערב שבת מצויים מכשולות ועיכובים רבים.

פורים דיליה

ואם נשכיל ונדע כי קיים יצר הרע ייחודי המתגבר דוקא בערב שבת, נדע גם להתגבר עליו ולעמוד כנגדו בפרץ על ידי שנכין בנפשנו הכנה ראויה ליום הזה בגדר מה שכתוב במשלי (משלי כד, ו): "בתחבולות תעשה לך מלחמה".

סיבה נוספת להתגברות היצר: ידוע שמאמר חז"ל "כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו" (מס' סוכה דף נב.) נאמר גם על זמנים גדולים ונשגבים, ואכן עינינו רואות שהיצר הרע מתגבר להפריע לאדם דוקא בזמנים היותר מסוגלים לזכות ברוחניות. ואין ספק שיום השישי - "ערב שבת" הוא יום מיוחד מאוד, הוא היום שדרכו האדם נכנס לתוך קדושת השבת או ח"ו נופל מקדושת השבת, כי המפתח לזכות לקדושת השבת, היא מידת ההכנה בערב שבת.

גורם נוסף ליצר הרע המפעם באדם להרפות ידיו בערב שבת: כח ההרגל, עצם העובדה שהתרגלנו כי השבת מופיעה עלינו כל שבוע ושבוע, הדבר גורם לנו למידת מה של זלזול בערכה, ועל כן אנו נוטים לא להתאמץ ולטרודן למענה כראוי.

ועל כן צריכים אנו לאזור אומץ ולשנס מותניים למען השבת, וללחום לשרש מקרבנו את ההרגל הגרוע הלזה.

"כמה חביבין מצוות על ישראל"...

הגמרא במסכת שבת (דף לג:) מספרת על התנאים רבי שמעון בר יוחאי ובנו רבי אלעזר זצ"ל: כאשר הם יצאו מהמערה ראו אנשים שהיו חורשים וזורעים, אמר רשב"י מניחין חיי עולם ועוסקים בחיי שעה?! כל מקום שנותנים בו עיניהן מיד נשרף, יצתה בת קול ואמרה להם: להחריב עולמי יצאתם חזרו למערתכם...

לאחר שיצאו שוב מהמערה היה זה ערב שבת, והם הבחינו בזקן אחד שרץ בבין השמשות ובידיו שני בדי הדס. שאלוהו: אלו למה לך? אמר

חשיבות ההכנה לקראת יום שבת קודש

להם: לכבוד שבת. שאלוהו מדוע לא די בהדס אחד? אמר להם: אחד כנגד "זכור" ואחד כנגד "שמור", "אמר ליה לבריה: חזי כמה חביבין מצוות על ישראל, יתיב דעתייהו".

והקשה על זה מרן הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן שליט"א (עיין אילת השחר במדבר עמוד קצא), ממה התפעלו כל כך רבי שמעון בר יוחאי זצ"ל ורבי אלעזר בנו זצ"ל מאותו זקן, וכי לא ראו בני אדם עוסקים במצוות? מה מיוחד כל כך במעשה זה עד שהוא הצליח לגרום להם ליישוב הדעת?...?

ותירץ הגאון בעל האילת השחר שליט"א: האחרים עשו את המצוות המוטלות עליהם ותו לא, ולא ניכר היה בהם שחיבבו את המצוות. אבל זקן זה לקח מדעת עצמו שני הדסים, אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור. ומי אמר לו לעשות כן? ובהכרח הרעיון והמחשבה נולדו בו מתוך שמצות שבת חביבה עליו ביותר, ולכן הטריח את עצמו לעשות מעבר לחובתו לכבוד קדושתה של השבת.

רשב"י ובנו זצ"ל הבחינו בקדושה הנשפעת מכוח ההכנות לשבת!

המשגיח רבי מתתיהו סלומון שליט"א הוסיף נופך על הדברים בנוסח שונה במקצת על פי מה שנתבאר לעיל:

ההכנות לכבוד שבת הם אלו המפיקות מן הכח אל הפועל את כל ההשפעות הטובות של שבת קודש. ולכן כאשר נוכחו לדעת כי אותו זקן עוסק בהכנות אלו יותר מהרגילות והינו טורח ומתייגע לכבוד השבת, שהרי לא הסתפק בבד אחד של הדסים אלא נטל שנים, וכן היה "רץ" לכבוד שבת. ואם קיימים אנשים מעין אלו אשר טורחים ודואגים בהכנות לקראת השבת, ודאי שהשפעת השבת וברכותיה מתרבים על ידי כך.

זה מה שרשב"י ובנו זצ"ל ראו בעיני קודשם, ועל ידי זה נתיישרה דעתם!

הנזהר בהכנות לשבת קודש - ניצול מחבלי משיח!

ובנותן טעם להביא חידוש נפלא מפרי עטו של האדמו"ר מסאטמר הגאון רבי יואל טייטלבוים זצ"ל (עי' דברי יואל סוכות עמ' רצג) בענין החשיבות העצומה של ההכנה לשבת קודש, ותמצית דבריו: הנזהר בזה ניצל מחבלי משיח ומשאר פורענויות!

איתא בגמרא במסכת שבת (דף קיח.): "אמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא: כל המקיים שלוש סעודות בשבת ניצול משלוש פורענויות - מחבלו של משיח, ומדינה של גיהנם, וממלחמת גוג ומגוג".

ויש לעיין מדוע בזכות קיום מצוה זו הוא זוכה להינצל מפורענויות אלו - מהי ה"מידה כנגד מידה" שבדבר. עוד יש לדקדק בלשון "כל המקיים", לכאורה ראוי יותר לכתוב "כל האוכל" או "כל הסועד"?...

וביאר שם הדברי יואל זצ"ל: הנה ידוע כי ימות המשיח נקראים בחינת שבת, שהרי לעתיד באלף השביעי יהיה "יום שכולו שבת", ועיקר פורענות "חבלי משיח" היא באלף הששי שהוא בבחינת "ערב שבת" - ובשנים אלו נעשית ההכנה ליום שכולו שבת.

ומעתה אפשר לפרש מה שאמרו חז"ל - "כל המקיים שלוש סעודות בשבת", שאין כוונתם למי שאוכל את ג' הסעודות בשבת אלא על מי שמכין אותם מערב שבת על מנת שיוכל לקיים בשבת. וזהו שאמרו כל "המקיים" שלוש סעודות בשבת, היינו שעזב בערב שבת מבעוד יום את כל עסקיו ופנה להכין את צרכי שבת על מנת שיוכל לקיים ג' סעודות בשבת, ונמצא כי במעשיו אלו הוא ממשיך את קדושת השבת גם על ערב השבת.

ומפני שהינו עושה גם את ערב השבת לבחינת שבת, לכן מודדין לו מידה כנגד מידה, שגם האלף הששי - זמן ה"חבלי משיח" שהוא בבחינת

חשיבות ההכנה לקראת יום שבת קודש

ערב שבת, יהיה עבורו בבחינת שבת - יום שכולו שבת וכך יזכה להינצל מכל הפורענויות!

נפלא!

ההכנה לשבת - מצוה דאורייתא!

והנה בענין מצות ההכנה לשבת יש דבר מרתק:

ביום השבת עצמו לא מצינו מצוה על האדם לעמול ולטרור בכדי להשיג את קדושת היום, ואילו לפני השבת מצינו מצוה מיוחדת לעשות פעולות על מנת לזכות להידבק בקדושת השבת, והיא מצות ההכנה לשבת.

ואף שההכנה למצוות באופן כללי היא יסוד גדול בעבודת השם, מכל מקום לא מצינו מצות הכנה למצוות מפורשת בתורה כי אם בשבת, כדכתיב (שמות טז, ה): "והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו". ויש כמה שיטות בראשונים שמדובר בחיוב מדאורייתא, וכפי שהביא הביאור הלכה בריש סימן ר"נ.

ויש להבין מדוע אכן שונה היא מצות שבת משאר מצוות התורה?

רק בערב שבת - ההכנה עצמה היא המצוה!

ויש לומר בזה: הנה בכל המצוות, באמצעות קיום המצוה האדם מקדש את עצמו - את רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, ונמצא שההכנה לקיום המצוה משמשת כ"היכי תימצי" להשיג את הקדושה הנשפעת בו על ידי המצוה. מה שאין כן יום השבת, שהיום בעצמו קדוש הוא מכל הזמנים, לפי שהקב"ה משרה בו את שכינתו, ולכן בשבת אין לנו כל עבודה כי עיצומו של יום השבת מערה עלינו רוח קדושה ממרומים, ועבודת האדם אינה אלא להכין עצמו מבעוד מועד להיות כלי ראוי לקבל את אותה הקדושה.

ועל כן ההכנות לשבת קודש אינן רק בגדר "היכי תמצי" להשיג את קדושת השבת, אלא פעולות אלו הם בעצמם ה"מצוה" והם המשפיעות עלינו את קדושת השבת.

פורים דיליה

והוסיף המשגיח רבי מתתיהו סלומון שליט"א: מי שאינו טורח להכין את עצמו בערב שבת, ודאי יחסר לו בקבלת הקדושה של יום השבת.

ואפשר לרמוז ענין זה בעובדה שאנו פותחים את קידוש ליל השבת עם שתי התיבות: "יום הששי", ולכאורה מדוע מקדימים זאת לפסוקי "ויכולו" שהם הציון לתחילתו של היום השביעי. אלא הדבר בא לרמוז לנו על החובה להתכונן בערב שבת, ועל ידי זה נוכל לקבל כיאות את קדושת השבת. ועל כן האופן להגיע ל"ויכולו" הוא אך ורק על ידי "יום הששי"!

במה היה עסוק משה רבינו ע"ה ביום ששי קודם קבלת התורה?...

ויש לדעת שמצות ההכנה לקראת יום שבת קודש מוטלת על כולם - בין על פשוטי עם ובין על גדולי עולם.

דהנה מצינו בגמרא במסכת שבת (דף פח.) שכאשר משה רבינו ע"ה הוצרך לעלות להר סיני על מנת לקבל את התורה לא עלה ביום ששי, מפני שלא היה לו פנאי. והקשתה הגמרא מדוע לא היה לו למשה רבינו ע"ה פנאי לעלות לקבל את התורה? אלו "טרדות" יש לו שמחמתם אין לו פנאי לקבל את התורה? משיבה הגמרא: משום שהיה טרוד ב"טורח שבת".

ונתבונן בזה מעט: התורה הלוא היא תכלית בריאת העולם, וכל קיום הבריאה תלוי בקבלתה כמבואר בחז"ל. הכל כבר מוכן ליום הגדול של קבלת התורה וכולם חונים תחת ההר כאיש אחד בלב אחד. והנה מגיע לו יום הששי ומשה רבינו ע"ה נשאר במחנה ואינו עולה להר, ומדוע הכל מתעכב? כי לא היה לו פנאי משום טורח שבת!

והדברים מבהילים!

במצות ההכנה - "מצוה בו יותר מבשלוהו"!

וכך מספרת הגמרא במסכת שבת (דף קיט.) על אמוראים רבים שהיו טורחים בגופם בהכנות לכבוד השבת. וכן נפסק להלכה בשו"ע (סי' רנ סעיף

חשיבות ההכנה לקראת יום שבת קודש

א, "וז"ל: "ואפילו יש לו כמה עבדים לשמשו, ישתדל להכין בעצמו דבר לצרכי שבת כדי לכבדו. רב חסדא היה מחתך הירק דק דק, ורבה ורב יוסף היו מבקעים עצים, ורב זירא היה מדליק האש, ורב נחמן היה מתקן הבית ומכניס כלים הצריכים לשבת ומפנה כלי החול. ומהם ילמד כל אדם ולא יאמר: לא אפגום כבודי כי זהו כבודו שמכבד השבת".

והקשה החפץ חיים זצ"ל במשנ"ב (ס"ק ג): "להכין לעצמו - דמצות כבוד שבת מוטל על כל אדם וכדכתיב (ישעיה נח, יג): "וקראת לשבת עונג לקדוש ה' מכובד", ומצוה בו יותר מבשלוcho".

והקשה החפץ חיים זצ"ל בשער הציון (ס"ק ט): מדוע אומרים בזה "מצוה בו יותר מבשלוcho", הרי קיי"ל (במס' מו"ק דף ט:): מצוה שיכול לעשות על ידי אחרים אין מבטלים עבודה תלמוד תורה אפילו לזמן מועט, והכא הרי יכול לעשות על ידי שליח, כי יכול לצוות לבני ביתו או לשפחותיו ועבדיו שהם אלו שיערכו את הקניות, וידאגו לנקיון הבית וכיו"ב.

ותירץ בשער הציון: הכלל "מצוה שאפשר לעשותה על ידי אחרים אין מבטלים תלמוד תורה עבודה" נאמר דוקא במצוה שאינה מוטלת על גופו, כגון: לגמול חסד עם אדם במקום שאחר יוכל לעשות זאת - לא יפסיק לצורך כך מלימודו. מה שאין כן במצות ההכנה לשבת שהיא מוטלת כחובה גמורה על גופו וממילא בזה אומרים: "מצוה בו יותר מבשלוcho".

חומר עונשו של מי שאינו עוסק בהכנות לשבת

ומי שאינו עוסק כלל בהכנות לכבוד שבת עונשו חמור מאוד.

ונעתיק בזה מעשה נורא המובא בספר חסידים (אות קכ"ב) וז"ל: "מעשה באשה אחת שהיתה טוה בערב שבת, ולא היתה עוסקת בצרכי שבת כראוי, ומתה. ראה אחד בחלום שהיו שורפים עיניה וידיה בנעורת של פשתן, שאל למה דינה כך? השיבו לו מפני שהיתה עוסקת בערב שבת בפשתן, ולא היתה עוסקת בצרכי שבת".

נורא!

הנהגתו של החזון איש זצ"ל

גם גדולי הדורות בכל הזמנים נהגו כן, וטרחו בגופם בהכנות השונות לבואה של שבת המלכה:

מובא בספר מרבה חיים בשם הגאון רבי חיים ברים זצ"ל: הגאון זצ"ל סיפר ששמע מהחזון איש זצ"ל בערוב ימיו כיצד התבטא בערגה על ימים מקדם, על אותם ערבי שבתות בהם עמד בתור יחד עם כל האנשים בחנות לממכר יינות, על מנת לקנות יין לקידוש. ופוק חזי גברא רבה דכוותיה, אשר כל רגעיו ושעותיו היו מסורים כליל לתורה ועבודת ה', ואף על פי כן נכספה נפשו להכנה דרבה בגופו לקראת בואה של השבת.

הנהגתו של הגאון רבי שמעון שקופ זצ"ל

בספר תורה יבקשו מפייהו מסופר על הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל:

בתקופה הראשונה לבואו של רבינו זצ"ל לגרודנה התאכסן בבית משפחת הרה"ג רבי משה שמעון סובול זצ"ל. בערב שבת הוא ביקש לעשות דבר מה לכבוד שבת קודש. בעלת הבית מרת בלומה ע"ה שאלה את ראש הישיבה זצ"ל מה הוא מעונין לעשות? אמר לה: היות ואני רואה שביתכם משופע בעציצים ופרחים אני אשקה אותם ואנגב מהם את האבק לכבוד שבת קודש. וכך עשה במשך כל התקופה שהתארח בביתם...

הסטייפלר זצ"ל נהג לכבד את הבית בעצמו לכבוד שבת

וכן מסופר גם על הסטייפלר זצ"ל (ספר תולדות יעקב): מנהגו היה בערב שבת לטאטא את הבית לכבוד שבת. כאשר נכנסו אנשים לביתו בשאלה, היה משיב ולא הניח את המטאטא מידו.

ואכן סיפורים רבים ישנם על הגדולים זצ"ל שהיו מכינים בעצמם דבר מה לכבוד שבת.

חשיבות ההכנה לקראת יום שבת קודש

"חסרה לי האוירה של ערב שבת"...

אין ספק שכיום חסר לנו רבות בנושא זה של ההכנה לשבת, וכפי שהתאונן פעם הגאון רבי אברהם יעקב פאם זצ"ל: מה שחסר לי ביותר משנותיי באירופה הוא האוירה המיוחדת ששררה שם בערב שבת.

על דרך זה אמר גם הגאון רבי יעקב קמנצקי זצ"ל: "באמריקה הצלחנו להחזיר את עטרת השבת ליושנה, אבל עדיין לא הצלחנו לעשות זאת גם לערב שבת".

"לקראת שבת לכו ונלכה" - כי ההכנה היא מקור הברכה!

לסיום נביא דיוק נפלא מאת המשגיח רבי מתתיהו סלומון שליט"א:

לפי מה שנתבאר, ההכנה לשבת היא עבודת השם ממש והיא אשר משפיעה משפע הברכה של שבת ליום השישי ולכל ימות השבוע שאחריה.

יתכן לומר כן בכונתו של רבי שלמה אלקבץ זצ"ל בפיוט לך דודי. "לקראת שבת לכו ונלכה" - כלומר נעשה הכנות לקבל את השבת, "כי היא" - היינו ההכנה עצמה, "מקור הברכה" - כי מידת הברכה היא כפי ההכנה.

ה' יעזור שנזכה כולנו להתכונן לשבת קודש כראוי, ולהשפיע ממרום שפע של ברכה וקדושה גם אל תוך ימי החולין.